

अतिवृत्तिः *f.* 1 Surpassing, violation, transgression. -2 Exaggeration, hyperbole. -3 Violent effusion (as of blood); excessive action.

अतिवर्धनं Excessive growth, increase, adding to, increasing; एतत्स्वल्गु व्यजनानिलैरिति (नि)वर्धनं प्रभञ्जनस्य यदस्मद्विधैः परिवोधनमार्यस्य K. 289; cf. "Carrying coals to New-castle", or "To gild refined gold, to paint the lily, ...or with taper-light the eye of Heaven to garnish is wasteful and ridiculous excess"; See the other phrases on the same page.

अतिवृद्ध *a.* Very old; very much grown. -**इ**: N. of a Mantra in Tantras; चतुःशतं समारभ्य यावद्वर्णसहस्रकम् । अतिवृद्धः स मंत्रस्तु सर्वशस्त्रेषु वर्जितः ॥ -**इ** A very old cow (unable to chew grass &c.).

अतिवृष्टिः *f.* Excessive or heavy rain, one of the six calamities of the season. See ईति.

अतिवेगित *a.* Moving or moved with great velocity, quick in motion; भौमादयोत्पन्नास्तिवाञ्छीप्रमदीयसंज्ञकैः । दैवतैरपकृष्यते सुदूरमतिवेगिताः ॥

अतिवेधः Close contact, N. of the contact of दशमी and एकादशी (अरुणोदयवेधः स्यात् सार्धं तु घटिकाद्वयम् । अतिवेधो द्विघटिका प्रभासंदशनादवेः ॥ इति स्मृत्युक्तः एकादश्याः दशमीसंपर्कभेदः Tv.).

अतिवेल *a.* [अतिक्रान्तिं वेलां मर्यादां कूलं वा] 1 Exceeding the due limits or boundary (as the water of the sea). -2 Excessive, extravagant; boundless. -**लं** *adv.* 1 Excessively. -2 Out of season, unseasonably.

अतिव्यथनं-था Infliction of great pain; सपन्ननिष्पन्नादतिव्यथने P. V. 4. 61.

अतिव्याप्तिः *f.* 1 An unwarrantable stretch of a rule or principle. -2 Including what is not intended to be included in a proposition; (in Nyāya) including or covering too much, unwarranted extension of a definition to things not intended to be defined by it, so that it includes such things as ought not to fall under it; one of the three faults to which a definition is open; अलक्ष्ये लक्षणगमनं अतिव्याप्तिः; यथा मनुष्या ब्राह्मण इति लक्षणस्य शूद्रेऽतिव्याप्तिः, तस्यापि मनुष्यत्वात्.

अतिशक्क(क)री A class of metres

containing 4 lines, with 15 syllables in each. It has 18 varieties.

अतिशर्यरं Ved. The dead of night.

अतिशस्त्र *a.* Surpassing weapons; नखन्यासः R. 12. 73 the nail-wounds surpassed the wounds of swords.

अतिशी 2 A. 1 To surpass, excel; पूर्वान्महाभाग तयाऽतिशेषे R. 5. 14; चरितेन चातिशयिता मुनयः Ki. 6. 32, Bk. 7. 46, 8. 1; नशक्नुनो वयमार्यस्य मतिमतिशयितुं Mu. 3. -2 To precede in sleeping; अहं पतीनातिशये Mb. -3 To annoy, act as an incubus. -*Caus.* (-शययति) To excel; धाम्नातिशययति धाम सहस्रधाः Mu. 3. 17.

अतिशयः [शी-अच्] 1 Excess, pre-eminence excellence; वीर्यं °R. 3. 62; महिम्नां. अतिशयः U. 4. 21; तस्मिन् विधानातिशये विधातुः R. 6. 11 excellence, highest perfection of art. -2 Superiority (in quality, rank, quantity &c.); महार्हस्तीर्थानामिव हि महतां कोप्यतिशयः U. 6. 11; oft in comp. with adjectives, in the sense of 'exceedingly', 'excessively'; °रमणीयः Mu. 3; आसीदतिशयप्रेक्ष्यः R. 17. 25; मुक्तागुणातिशयसंभूतमंडनश्रीः V. 5. 19; or with nouns, meaning 'excellent', 'excessive', 'very great'; °रयः, अश्वतिशयः K. 80 the best of horses; °वारिद्र्योपहताः. -3 Advantageous result, one of the superhuman qualities attributed to Jaina saints.

-*a.* [अतिशयः अस्त्यर्थे अच्] Superior, pre-eminent, excessive, very great, abundant. -**Comp.** -**उक्तिः** *f.* 1. exaggerated or hyperbolic language, extreme assertion. 2. a figure of speech, (corr. to hyperbole) said to be of 5 kinds in S. D, but of 4 in K. P.; निगीयौध्वसानं तु प्रकृतस्य परेण यत् । प्रस्तुतस्य यदन्यत्वं यथार्थोक्तौ च कल्पनम् । कार्यकारणयोर्वैश्व पौर्वपर्यतिपर्ययः । विज्ञेयातिशयोक्तिः सा; Ex. of the first kind: कमलमनभासि कमले च कुवलये तानि कनकलतिकायां । सा च सुकुमारसुमतेत्युत्पातपरंपरा केयम् ॥ 3. verbosity.

अतिशयन *a.* [शी-भावे-ल्युट्] Surpassing, (in comp.); great, eminent; abundant. -**नं** Excess, abundance, superfluity. -**नी** N. of a metre of four lines, also called चित्रलेखा.

अतिशयालु *a.* Tending to excel or surpass.

अतिशयित *p. p.* 1 Excelled, surpassed &c.; °सुरासुरप्रभावं U. 5. 4. -2 Excessive, exceeding, going beyond.

अतिशयिन् *a.* [शी-इनि] Superior, excellent; pre-eminent; श्रियमतिशयिनी समेत्य जग्मुः Ki. 10. 25; इवमुत्तममतिशयिनि व्यंग्यं वाच्याद् ध्वनिर्बुधैः कथित K. P. 1; °यिनि समासा वंश एवाशिपस्ते V. 5. 21. -2 Excessive, abundant.

अतिशयानं [शी-ल्युट्] Excellence, superiority, Mv. 4. 15; अतिशयने तम-विष्टनौ (superlative affixes) P. V. 3. 55.

अतिशयिन् *a.* [शी-णिनि] 1 Excelling, surpassing; अर्थकाम° &c. -2 Excessive. -**नी** N. of a metre.

अतिशेषः Remainder; remnant (as of time); a small remainder.

अतिश्रेयसिः [श्रेयसीमतिक्रान्तिः] A man superior to the most excellent woman.

अतिश्व *a.* 1 Surpassing in strength a dog (such as a boar &c.). -2 Worse than a dog. -**श्वा** Service; cf. सेवां लाघवकारिणीं कृतधियः स्थाने श्वृत्तिं विदुः Mu. 3. -**श्वः** N. of a tribe.

अतिश्वन् *m.* An excellent dog.

अतिष्कद्वरी [fr. स्कद्] A transgressor; a very dissolute woman.

अतिष्ठा 1 P. To excel; be over (Ved.); स भूमिं विश्वतो ब्रुवात्यातिष्ठद्वांगुलं Rv. 10. 90. 1 was over and above by 10 Angulas. -**ष्ठा** [स्था-क्विप्-त्वं] Superiority, precedence. -*a.*, °वत्-वन् Surpassing, standing at the head of all.

अतिसक्तिः *f.* Close contact, or proximity; great attachment; अतिसक्तिमेव वरुणस्य दिवा Si. 9. 7.

अतिसंधा 3 U. 1 To deceive, overreach, cheat; स्वया चंद्रमसा च विश्वसनीयाभ्यामतिसंधीयते कामिजनसार्यः S. 3; कथं मया ब्रह्मबध्नुरतिसंधेयः V. 2. -2 To prejudice, wrong, injure, encroach upon; मूलद्वारं नान्यैर्द्वारैरतिसंधीत रूपद्वारं Bri. S. 53. 82.

अतिसंधानं Cheating, deception; परातिसंधानं S. 5. 25; trick, fraud.

अतिसंध्या The time about the twilights, the time just before and after the morning and evening twilight.

अतिसर्पणं Violent motion or movement (of the child in the womb).

अतिसर्व *a.* Transcending or superior to all, above all: -**र्वः** The Supreme Being; अतिसर्वाय सर्वाय Mugdha.

अतिसांतपनं A kind of very austere penance; (गोमूत्रगोमयक्षीरदिश-